

Diarienummer:
IMYRS 2022:1

Datum:
2022-03-22

Rättsligt ställningstagande IMYRS 2022:1 – rätten till borttagande av sökträffar avseende publiceringar i nyhetsmedier m.m.

Integritetsskyddsmyndighetens (IMY) rättsliga ställningstaganden innehåller en redogörelse för IMY:s uppfattning i rättsliga frågor där det saknas vägledande domstolspraxis eller vägledning från Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB). De är styrande för IMY:s verksamhet och vägledande för allmänheten. Ställningstagandena görs mot bakgrund av rättsläget vid beslutet och gäller tills vidare. Ställningstagandena kan komma att upphävas eller ändras om det kommer ny domstolspraxis eller vägledning från EDPB.

Innehåll

1 Sammanfattning.....	2
Ett föreläggande om borttagande strider inte mot det s.k. hinderförbudet i yttrandefrihetsgrundlagen.....	2
Faktorer av betydelse vid intresseavvägningen.....	2
2 Frågeställning.....	4
3 Gällande rätt m.m.....	4
Lagtext m.m.....	4
EU-domstolen.....	6
Europadomstolen.....	8
Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB).....	9
Svensk praxis.....	11
Svenska förarbeten.....	14
Litteratur.....	15
4 Bedömning.....	16
Ett föreläggande om borttagande strider inte mot det s.k. hinderförbudet i YGL.....	16
Faktorer av betydelse vid intresseavvägningen.....	18

Postadress:
Box 8114
104 20 Stockholm
Webbplats:
www.imy.se
E-post:
imy@imy.se
Telefon:
08-657 61 00

1 Sammanfattning

Ett föreläggande om borttagande strider inte mot det s.k. hinderförbudet i yttrandefrihetsgrundlagen

Den registrerade har enligt artikel 17 i dataskyddsförordningen en rätt till radering ("rätten att bli bortglömd") och enligt artikel 21 en rätt att göra invändningar. Dessa rättigheter kan användas för att begära att en sökmotorleverantör inte ska visa vissa sökträffar som länkar till information avseende den registrerade vid sökningar som har anknytning till dennes namn (begäran om borttagande). En registrerad som får avslag på en sådan begäran har rätt att lämna in ett klagomål till IMY (artikel 77.1). Om IMY bedömer att sökmotorleverantören har en skyldighet enligt dataskyddsförordningen att ta bort sökträffarna, har IMY befogenhet enligt artikel 58.2 att besluta om ett föreläggande mot leverantören (föreläggande om borttagande).

I de fall sökträffarna avser länkar till grundlagsskyddade medier uppkommer dock frågan om ett sådant föreläggande skulle strida mot förbudet mot att hindra spridning av grundlagsskyddade publiceringar i 1 kap. 11 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL), det s.k. hinderförbudet. IMY konstaterar att ett sådant föreläggande inte påverkar den bakomliggande publiceringens form, innehåll eller offentliggörande på internet. Vidare konstateras att det efter ett borttagande fortfarande går att se sökträffar avseende publiceringen genom sökningar på andra sökord än de som har anknytning till den berörda personens namn. Ett föreläggande om borttagande får därmed, särskilt med beaktande av att den ursprungliga publiceringen i sig inte påverkas, anses ha en begränsad påverkan på informationens spridning. För äldre publiceringar bör även, med hänsyn till den tid som då kan ha förflutit, beaktas att det ursprungliga syftet med publiceringen i huvudsak får anses vara uppnått. Det bör vidare beaktas att ett föreläggande om att vidta åtgärder för att tillgodose en begäran om borttagande inte kan beslutas om allmänhetens intresse av att få tillgång till de aktuella uppgifterna enligt artikel 11 i EU:s rättighetsstadga väger tyngre än den berörda personens rättigheter enligt artiklarna 7 och 8 i stadgan.

IMY konstaterar vidare att det inte är förenligt med EU-rätten att göra undantag från de rättigheter som dataskyddsförordningen ger de registrerade i förhållande till en sökmotorleverantör eller att begränsa tillsynsmyndighetens befogenhet att ingripa mot en sökmotorleverantör som inte tillgodoser de registrerades rättigheter.

Mot denna bakgrund gör IMY bedömningen att det, vid en EU-konform tolkning, inte kan anses oförenligt med 1 kap. 11 § YGL att förelägga en sökmotorleverantör att ta bort sökträffar med länkar till grundlagsskyddade medier.

Faktorer av betydelse vid intresseavvägningen

När en registrerad begär borttagande av en sökträff med en länk till ett nyhetsmedium ska det göras en intresseavvägning mellan, å ena sidan, den registrerades rätt till skydd för sitt privatliv och för sina personuppgifter enligt artiklarna 7 och 8 i EU:s rättighetsstadga och, å andra sidan, allmänhetens rätt till informationsfrihet enligt artikel 11 i stadgan. Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB) och Artikel 29-gruppen har tagit fram vägledning om hur bedömningen ska göras. IMY ger i det rättsliga ställningstagandet kompletterande vägledning kring vissa av de faktorer som ska beaktas vid bedömningen.

Vid intresseavvägningen har det betydelse om den bakomliggande publiceringen har journalistiska ändamål. Av EU-domstolens praxis kan slutsatsen dras att det i princip inte bör göras någon skillnad mellan yrkesmässig journalistisk verksamhet och annan

journalistisk verksamhet, exempelvis så kallad medborgarjournalistik. Av EU-domstolens praxis framgår att "journalistisk verksamhet" har en bred innebörd. Med begreppet avses sådan verksamhet som syftar till att sprida information, åsikter eller idéer till allmänheten, oberoende av genom vilket medium detta sker.

Det faktum att en publicering har gjorts i ett medium som omfattas både av yttrandefrihetsgrundlagarnas system med ansvarig utgivare och av det medieetiska systemet (dvs. Allmänhetens Medieombudsman och Mediernas Etiknämnd) kan beaktas redan på den grunden att det är fråga om journalistisk verksamhet. Det förhållandet att mediet omfattas av båda dessa system är dock, enligt IMY, något som i sig ytterligare talar emot ett borttagande. De medieetiska publicitetsreglerna syftar bland annat till säkerställa en korrekt och allsidig nyhetsförmedling och att undvika publicitetsskador när inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning. De etiska reglerna kräver vidare en kontroll av sakuppgifter, att mediet är generöst med bemötanden, att båda sidor ska höras samt en varsamhet med bildpublicering. De mekanismer för ansvarsutkrävande och självsanering som det medieetiska systemet medför bidrar till att de etiska reglerna får genomslag vid publiceringstillfället och även under en viss tid därefter. Det måste samtidigt beaktas att en anmälan av en publicering till det medieetiska systemet inte granskas om publiceringen skedde längre tillbaka i tiden än tre månader.

Att någon har en "roll i det offentliga livet" är ett förhållande som vid intresseavvägningen kan tala emot ett borttagande. Bedömningen av om någon ska anses ha en sådan roll bör ta avstamp i den vägledning som Artikel 29-gruppen tagit fram. Av vägledningen framgår att bl.a. politiker, seniora offentliga tjänstemän, affärsmän och utövare av reglerade yrken (t.ex. advokater och läkare) normalt omfattas av begreppet. Detta innebär att exempelvis ministrar och riksdagsledamöter omfattas av begreppet. När en roll i det offentliga livet upphör och inte ersätts av en annan liknande roll uppstår frågan om och i så fall hur den tidigare rollen ska beaktas vid intresseavvägningen. Ett exempel på en sådan situation är att en politiker väljer att avsluta sin politiska karriär och går över till ett yrke som inte innebär en roll i det offentliga livet. Allmänheten kan dock ha ett berättigat intresse av information om en person som har haft en roll i det offentliga livet även efter att rollen frånträtts, som exempelvis kan vara relevant för att allmänheten i efterhand ska kunna utvärdera och diskutera hur rollen har utövats. Även personer som valt att inte längre ha en roll i det offentliga livet kan därför behöva acceptera att den tidigare rollens konsekvenser kan kvarstå under en viss tid. Dessa konsekvenser klingar dock naturligen av med tiden. Hur lång tid beror på hur betydelsefull rollen är i samhället och uppgifternas relevans i förhållande till rollen. När någon som frånträtt en roll i det offentliga livet återigen får en sådan roll måste en ny bedömning av allmänhetens berättigade intresse göras med beaktande av såväl den nya som den tidigare rollen.

Även förhållandet att någon är en "offentlig person" kan tala emot ett borttagande. Bedömningen av om någon ska anses vara en "offentlig person" bör ta avstamp i den vägledning som Artikel 29-gruppen tagit fram. Exempel på offentliga personer är personer som har ett offentligt ämbete, använder offentliga resurser eller spelar en roll i det offentliga livet inom politik, ekonomi, konst, den sociala sfären, sport eller något annat område. IMY konstaterar att frågan om någon ska anses vara en offentlig person är beroende av om personen har en viss grad av medieexponering. Exempelvis kan en chefredaktör för en tidskrift eller en s.k. influencer anses vara en offentlig person, förutsatt att den medieexponering som personen har uppnår en viss nivå. Det måste dock göras en individuell bedömning som tar hänsyn till relevanta omständigheter. När det gäller en chefredaktör har således publikationens upplaga

och spridning betydelse och för en influencer är antalet följare i sociala medier av relevans.

2 Frågeställning

En registrerad kan hos en sökmotorleverantör begära borttagande av sökträffar som avser personuppgifter om den registrerade. Om sökmotorleverantören inte tillmötesgår begäran har den registrerade rätt att lämna in ett klagomål till IMY. IMY kan i sin tur rikta ett föreläggande mot sökmotorleverantören om borttagande av sökträffar. Det finns vägledning från EU-domstolen, EDPB och Artikel 29-gruppen¹ om hur begäranden om borttagande av sökträffar ska bedömas. I IMY:s verksamhet har det dock uppkommit frågor där det behövs kompletterande vägledning.

Den första frågan är om ett föreläggande från IMY mot en sökmotorleverantör att ta bort sökträffar avseende grundlagsskyddade publiceringar skulle strida mot det så kallade hinderförbudet i 1 kap. 11 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Vidare har vissa frågor uppkommit kring de faktorer som ska beaktas vid prövningen av en begäran om borttagande av en sökträff. Det gäller *de/s* vilken betydelse det har att den bakomliggande publiceringen har journalistiska ändamål samt om den har en ansvarig utgivare och omfattas av det medieetiska systemet, *de/s* hur begreppen "roll i det offentliga livet" och "offentlig person" ska tolkas.

3 Gällande rätt m.m.

Lagtext m.m.

Svensk lag

I 1 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL), som har rubriken "Syfte och grunder", anges i första stycket att var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt enligt denna grundlag att i ljudradio, tv och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst. I andra stycket anges att yttrandefriheten enligt denna grundlag har till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I den får inga andra begränsningar göras än de som följer av denna grundlag.

I 1 kap. 11 § YGL, som har rubriken "Censurförbud och förbud mot andra hindrande åtgärder", stadgas att det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar får inte först granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ. Det är inte heller tillåtet för en myndighet eller ett annat allmänt organ att på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i denna grundlag.

I lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen) anges i 1 kap. 7 § första stycket, som har rubriken "förhållandet till tryck- och yttrandefriheten", att dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte ska tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. I andra stycket anges att artiklarna 5–30 och 35–50 i dataskyddsförordningen samt 2–5 kap. dataskyddslagen ska inte tillämpas vid

¹ Artikel 29-gruppen, som bland annat hade till uppgift att ta fram vägledning kring tolkningen av dataskyddsdirektivet, ersattes av EDPB när dataskyddsförordningen började tillämpas (se artiklarna 68 och 94.2 i dataskyddsförordningen).

behandling av personuppgifter som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande.

EU-rättsakter – EU:s rättighetsstadga

I EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (EU:s rättighetsstadga) ges skydd för bland annat följande rättigheter.

Artikel 7, med rubriken "Respekt för privatlivet och familjelivet", stadgar att var och en har rätt till respekt för sitt privatliv och familjeliv, sin bostad och sina kommunikationer.

Artikel 8, med rubriken "Skydd av personuppgifter", stadgar i punkt 1 att var och en har rätt till skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. I punkt 2 stadgas att dessa uppgifter ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av den berörda personens samtycke eller någon annan legitim och lagenlig grund. Var och en har rätt att få tillgång till insamlade uppgifter som rör honom eller henne och att få rättelse av dem. I punkt 3 stadgas att en oberoende myndighet ska kontrollera att dessa regler efterlevs.

I artikel 11, med rubriken "Yttrandefrihet och informationsfrihet", anges i punkt 1 att var och en har rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. I punkt 2 stadgas att mediernas frihet och mångfald ska respekteras.

När det gäller begränsningar av rättigheterna i stadgan anges i artikel 52, med rubriken "Rättigheternas och principernas räckvidd och tolkning", att varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan ska vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

EU-rättsakter – dataskyddsförordningen

Enligt artikel 17.1 c i dataskyddsförordningen² har en registrerad rätt till radering av personuppgifter som rör honom eller henne om denne invänder mot behandlingen enligt artikel 21.1 och det saknas berättigade skäl för den personuppgiftsansvariges behandling som väger tyngre. Enligt artikel 17.3 ska detta inte gälla i den utsträckning som behandlingen är nödvändig för att utöva rätten till yttrande- och informationsfrihet.

Enligt artikel 21.1 i dataskyddsförordningen har den registrerade rätt att, av skäl som hänför sig till hans eller hennes specifika situation, när som helst göra invändningar mot behandling av personuppgifter avseende honom eller henne som grundar sig på artikel 6.1 e eller f. Den personuppgiftsansvarige får inte längre behandla personuppgifterna såvida denna inte kan påvisa avgörande berättigade skäl för behandlingen som väger tyngre än den registrerades intressen, rättigheter och friheter eller om det sker för fastställande, utövande eller försvar av rättsliga anspråk.

Enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen ska behandling av personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening och behandling av genetiska uppgifter, biometriska

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

uppgifter för att entydigt identifiera en fysisk person, uppgifter om hälsa eller uppgifter om en fysisk persons sexualliv eller sexuella läggning (s.k. känsliga personuppgifter) vara förbjuden. Enligt artikel 9.2 g gäller inte förbudet om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, vilken ska stå i proportion till det eftersträvade syftet, vara förenligt med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder enligt artikel 6.1 (så kallade brottsuppgifter) endast utföras under kontroll av en myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs. Ett fullständigt register över fällande domar i brottmål får endast föras under kontroll av en myndighet.

Av artikel 58.2 c i dataskyddsförordningen följer att tillsynsmyndigheterna har den korrigerande befogenheten att förelägga den personuppgiftsansvarige att tillmötesgå den registrerades begäran att få utöva sina rättigheter enligt bland annat artikel 17. Av artikel 58.2 d framgår att tillsynsmyndigheterna har befogenheten att förelägga den personuppgiftsansvarige att se till att behandlingen sker i enlighet med bestämmelserna i dataskyddsförordningen och om så krävs på ett specifikt sätt och inom en specifik period. Av artikel 58.2 g framgår att tillsynsmyndigheten kan förelägga om rättelse eller radering av personuppgifter samt begränsning av behandling enligt artiklarna 16, 17 och 18 och underrätta mottagare till vilka personuppgifterna har lämnats ut om dessa åtgärder enligt artiklarna 17.2 och 19.

Enligt artikel 77 i dataskyddsförordningen ska varje registrerad som anser att behandlingen av personuppgifter som avser henne eller honom strider mot förordningen ha rätt att lämna in ett klagomål till en tillsynsmyndighet, särskilt i den medlemsstat där han eller hon har sin hemvist eller sin arbetsplats eller där det påstådda intrånget begicks. Den tillsynsmyndighet till vilken klagomålet har ingetts ska underrätta den enskilde om hur arbetet med klagomålet fortskrider och vad resultatet blir, inbegripet möjligheten till rättslig prövning enligt artikel 78.

Enligt artikel 85.1 i dataskyddsförordningen ska medlemsstaterna i lag förena rätten till integritet i enlighet med denna förordning med yttrande- och informationsfriheten, inbegripet behandling som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande. Av artikel 85.2 framgår att medlemsstaterna ska, för behandling som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande, fastställa undantag eller avvikelser från kapitel II (principer), kapitel III (den registrerades rättigheter), kapitel IV (personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde), kapitel V (överföring av personuppgifter till tredjeländer eller internationella organisationer), kapitel VI (oberoende tillsynsmyndigheter), kapitel VII (samarbete och enhetlighet) och kapitel IX (särskilda situationer vid behandling av personuppgifter) om dessa är nödvändiga för att förena rätten till integritet med yttrande- och informationsfriheten.

EU-domstolen

EU-domstolen har i domen Google Spain och Google slagit fast att en leverantör av en sökmotor är skyldig att avlägsna sökträffar i sökresultatet på sina söktjänster som visas vid sökningar som har anknytning till en fysiska persons namn och som länkar till

information om den registrerade om denne begär det och vissa villkor är uppfyllda (begäran om borttagande).³ EU-domstolen konstaterade att detta gäller även för det fall namnet eller informationen inte tidigare eller samtidigt avlägsnas från de webbsidor som sökträffarna avser och, i förekommande fall, även om själva publiceringen av informationen på nämnda webbsidor är laglig. Vidare slog EU-domstolen fast att bestämmelserna ska tolkas så, att det vid prövningen av rekvisiten för att dessa bestämmelser ska vara tillämpliga, bland annat ska undersökas om den berörda personen har en rätt att förhindra att informationen i fråga inte längre ska kopplas till dennes namn genom en förteckning över sökresultat som visas efter det att en sökning gjorts på dennes namn. För att en sådan rätt ska anses föreligga krävs det inte att den berörda personen orsakas skada av att informationen i fråga återfinns i förteckningen över sökresultat. Eftersom den berörda personen, med beaktande av dennes grundläggande rättigheter enligt artiklarna 7 och 8 i EU:s rättighetsstadga, får begära att informationen i fråga inte längre ska göras tillgänglig för den breda allmänheten genom att upptas i en sådan förteckning över sökresultat, väger dessa rättigheter i princip inte bara tyngre än sökmotorleverantörens ekonomiska intressen, utan också tyngre än den breda allmänhetens intresse av att få tillgång till denna information vid en sökning på den berörda personens namn. Så är emellertid inte fallet om ingreppet i den berörda personens grundläggande rättigheter av särskilda skäl, såsom den roll den berörda personen spelar i det offentliga livet, är motiverat av den breda allmänhetens övervägande intresse av att få tillgång till informationen i fråga genom att den upptas i förteckningen över sökresultat.

EU-domstolen har i domen GC m.fl. slagit fast att en sökmotorleverantör måste inom ramen för sitt ansvar, sin behörighet och sina möjligheter säkerställa att behandlingen av personuppgifter i sökmotorverksamheten uppfyller kraven i dataskyddsreglerna. Särdragen i verksamheten gör inte att den är undantagen förbuden och begränsningarna för behandling av känsliga uppgifter och brottsuppgifter. Dessa ska dock tillämpas inom ramen för sökmotorleverantörens ansvar, befogenheter och möjligheter som den har i egenskap av ansvarig för den behandling som utförs i samband med verksamheten. Förbuden och begränsningarna gäller således endast för den hänvisning till andra webbsidor som visningen av sökträffar innebär och således i samband med den prövning, under tillsyn av behöriga nationella myndigheter, som sökmotorleverantören ska göra på den registrerades begäran.⁴

EU-domstolen har i domen GC m.fl. klargjort hur rätten till borttagande ska tillämpas avseende känsliga personuppgifter och brottsuppgifter. Domstolen förklarade att internetanvändarnas intresse av att få tillgång till en webbsida med sådana uppgifter genom sökningar med anknytning till en registrerads namn ska beaktas och att denna rätt till informationsfrihet skyddas av artikel 11 i EU:s rättighetsstadga. Domstolen slog därvid fast att den registrerades rättigheter enligt artiklarna 7 och 8 i stadgan visserligen i allmänhet väger tyngre än internetanvändarnas intresse, men att avvägningen i särskilda fall kan påverkas av typen av information och dess känslighet för den registrerades privatliv samt allmänhetens intresse av informationen, vilket kan variera bland annat beroende på den roll som den registrerade spelar i det offentliga livet (punkt 66). Domstolen underströk att behandling som avser brottsuppgifter kan bli ett synnerligen allvarligt ingrepp i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet och till skydd för personuppgifter för den registrerade på grund av hur känsliga dessa uppgifter är (punkt 67). Det ska därför prövas, med beaktande av omständigheterna och ingreppets allvar, om det, med hänsyn till de viktiga skäl av allmänintresse som avses i artikel 9.2 g och med iakttagande av de villkor som föreskrivs där, är strikt

³ EU-domstolens dom Google Spain och Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 88.

⁴ EU-domstolens dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 43–47.

nödvändigt att sökträffar som länkar till en webbsidan med brottsuppgifter visas vid sökningar som har anknytning till den registrerades namn för att skydda informationsfriheten för de internetanvändare som eventuellt är intresserade av att få tillgång till webbsidan genom sådana sökningar, en frihet som slås fast i artikel 11 i stadgan (punkt 68).⁵

EU-domstolen har i domen *Bastei Lübbe* konstaterat att det följer av praxis att vid frågor om förenande av de nödvändiga kraven på skydd för flera grundläggande rättigheter innebär unionsrätten ett krav på att medlemsstaterna, när de införlivar direktiv med nationell rätt, ska utgå från en tolkning av direktiven som gör det möjligt att säkerställa en korrekt balans mellan de olika grundläggande rättigheter som åtnjuter skydd enligt unionens rättsordning (punkt 44–45). Det ankommer därefter på medlemsstaternas myndigheter och domstolar att, vid genomförandet av införlivandeåtgärderna avseende dessa direktiv, inte bara tolka sin nationella rätt på ett sätt som överensstämmer med samma direktiv, utan även att inte grunda sig på en tolkning av dem som strider mot dessa grundläggande rättigheter eller mot andra allmänna principer i unionsrätten (punkt 45). Vidare konstaterade EU-domstolen att det preciseras i artikel 52.1 i EU:s rättighetsstadga att varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan ska vara förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Det framgår även av domstolens praxis att en åtgärd som innebär en klar kränkning av en rättighet som åtnjuter skydd enligt stadgan inte kan anses uppfylla kravet på att säkerställa en korrekt balans mellan de grundläggande rättigheter som ska förenas (punkt 46). Mot denna bakgrund fann EU-domstolen att i en situation där den nationella lagstiftningen, såsom den har tolkats av de behöriga nationella domstolarna, medför att det blir omöjligt att fastställa ett påstått upphovsrättsintrång och att identifiera intrångsgöraren, innebär en klar kränkning av de grundläggande rättigheter som avser rätten till ett effektivt rättsmedel och rätten till skydd för immateriell egendom vilka tillkommer upphovsrättsinnehavaren, varför kravet på att säkerställa en korrekt balans mellan de olika grundläggande rättigheter som är aktuella inte uppfylls (punkt 51).⁶

Europadomstolen

Av Europadomstolens praxis avseende avvägningen mellan yttrandefriheten och rätten till skydd för privatliv framgår att det inte finns någon allmän skyldighet för medier att systematiskt och formellt distansera sig från eller reservera sig mot citat som kan förolämpa eller provocera någon eller skada någons rykte vid återgivande av citat.⁷ Värdeomdömen och liknande får dock inte presenteras på ett sätt som ger intryck av att det är faktauppgifter.⁸ Vidare framgår att i synnerhet politiker, som genom att ha kandiderat till ett folkvalt ämbete, automatiskt och medvetet utsätter sig för en närgången granskning av allt de säger och gör, även gällande områden som ligger inom den privata sfären. Därför kan vissa privata handlingar utförda av offentliga personer inte betraktas som privata, då de potentiellt kan påverka den politiska eller sociala roll som personen innehar och eftersom allmänheten därför kan ha intresse av att informeras om dessa handlingar.⁹

Av Europadomstolens praxis framgår även att när de registrerade begär förbud mot publicering av gamla reportage på internet om brottmålsförfaranden, ska det göras en

⁵ EU-domstolens dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 66–68.

⁶ EU-domstolens dom *Bastei Lübbe*, C-149/17, EU:C:2018:841, punkt 44–46.

⁷ Se Europadomstolens dom den 23 september 2021, *Ringier Axel Springer Slovakien A.S. mot Slovakien* nr. 4, Nr. 26826/16, punkt 38.

⁸ Se Europadomstolens dom den 14 oktober 2021, *M.L. mot Slovakien*, Nr. 34159/17, punkt 40–48.

⁹ Se Europadomstolens dom den 10 november 2015, *Couderc och Hachette Filipacchi Associés mot Frankrike*, Nr. 40454/07, punkt 120–121.

skälig avvägning mellan de registrerades rätt till skydd för privatlivet och, bland annat, allmänhetens informationsfrihet. Vid denna avvägning ska hänsyn tas till den viktiga roll som pressen har i ett demokratiskt samhälle och som inbegriper att rapportera om och kommentera domstolsförfaranden. Till mediernas roll att förmedla sådana uppgifter och åsikter kommer också allmänhetens rätt att få informationen. Europadomstolen har i detta sammanhang erkänt att allmänheten har ett intresse inte bara av att få information om en aktuell händelse, utan även av att kunna göra efterforskningar om tidigare händelser. Omfattningen av allmänhetens intresse när det gäller brottmålsförfaranden kan dock variera och utvecklas över tid med hänsyn till bland annat omständigheterna i målet.¹⁰

Europeiska dataskyddsstyrelsen (EDPB)

Artikel 29-gruppen antog år 2014 riktlinjer om hur EU-domstolens dom Google Spain och Google skulle tolkas och implementeras utifrån dataskyddsdirektivet¹¹ och kompletterande nationell lagstiftning. Där angavs bland annat följande.

Vid bedömning av om en sökträff ska tas bort beroende på sammanhanget kan vara relevant att överväga om informationen på en webbsida publicerats för journalistiska ändamål samt att det faktum att informationen publicerats av en journalist vars yrke är att informera allmänheten är en faktor att beakta i avvägningen.¹²

En omständighet som kan tala emot borttagande är om den berörda personen spelar en roll i det offentliga livet eller är en offentlig person.

Med en *roll i det offentliga livet* avses exempelvis normalt politiker, seniora offentliga tjänstemän, affärsmän och utövare av reglerade yrken (t.ex. advokater och läkare). Det kan argumenteras för att allmänheten ska kunna söka efter information som är relevant för deras offentliga roller och aktiviteter. Tumregeln är om allmänheten genom att ha tillgång till den specifika informationen – genom en sökning på den registrerades namn – skulle skyddas mot otillbörligt offentligt eller yrkesmässigt beteende.

Med en *offentlig person* avses någon som på grund av sina uppgifter eller åtaganden har en viss grad av medieexponering. Det kan vara någon som har ett offentligt ämbete, använder offentliga resurser eller spelar en roll i det offentliga livet inom politik, ekonomi, konst, den sociala sfären, sport eller något annat område. Det kan finnas information om offentliga personer som är rent privat och som inte borde visas i sökresultat, till exempel uppgifter om deras hälsa eller familjemedlemmar. Men som en tumregel, om den berörda personen är en offentlig person, och informationen ifråga inte är rent privat, talar det emot borttagande. Vid fastställandet av balansen är rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) särskilt relevant.¹³

¹⁰ Se Europadomstolens dom den 28 juni 2018, M.L. och W.W. mot Tyskland, punkt 89 och 100–102.

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

¹² Artikel 29-gruppens riktlinjer om genomförandet av EU-domstolens dom i målet Google Spain och Google, C-131/12, WP 225, 26 november 2014, punkt 11.

¹³ Artikel 29-gruppens riktlinjer om genomförandet av EU-domstolens dom i målet Google Spain och Google, C-131/12, WP 225, 26 november 2014, s. 13 f.

EDPB har följt upp Artikel 29-gruppens riktlinjer i egna riktlinjer utifrån de förändringar som dataskyddsförordningen innebär och EU-domstolens efterföljande praxis. I EDPB:s riktlinjer anges bland annat följande.¹⁴

Rätten att göra invändningar medför kraftfullare skyddsåtgärder för de registrerade eftersom den inte omfattar någon begränsning av de grunder enligt vilka registrerade kan begära borttagande enligt artikel 17.1 [i dataskyddsförordningen].

Dataskyddsförordningen ger en presumtion till den registrerades fördel och det är den personuppgiftsansvarige som ska påvisa ”avgörande berättigade skäl för behandlingen” (artikel 21.1). Detta innebär att en sökmotorleverantör som erhåller en begäran om borttagande som grundas på den registrerades specifika situation måste radera personuppgifterna enligt artikel 17.1 c, om denne inte kan påvisa ”berättigade skäl [...] som väger tyngre” för visningen av det specifika sökresultatet, vilket jämfört med artikel 21.1 är ”avgörande berättigade skäl [...] som väger tyngre än den registrerades intressen, rättigheter och friheter”. Sökmotorleverantören kan påvisa ”berättigade skäl [...] som väger tyngre”, inbegripet undantag enligt artikel 17.3. Om sökmotorleverantören emellertid inte kan påvisa berättigade skäl som väger tyngre, har den registrerade rätt till borttagande enligt artikel 17.1 c. Faktum är att begäranden om borttagande innebär en avvägning mellan de skäl som hänför sig till den registrerades specifika situation och sökmotorleverantörens avgörande berättigade skäl. Vid en sådan bedömning kan det vara relevant att beakta avvägningen mellan integritetsskyddet och internetanvändarnas intressen av att få tillgång till informationen, såsom EU-domstolen har slagit fast samt den avvägning som Europadomstolen gör i mål om pressfrihet.

De kriterier för borttagande som Artikel 29-gruppen utarbetade i riktlinjerna om genomförandet av EU-domstolens dom i målet Google Spain och Google,¹⁵ kan därför fortfarande användas för att bedöma en begäran om borttagande som grundas på rätten att göra invändningar (artikel 17.1 c).

I detta avseende kommer en begäran om borttagande att grundas på den registrerades specifika situation (t.ex. om ett sökresultat medför en nackdel för den registrerade när denne söker jobb, eller skadar den registrerades anseende eller privatliv) och denna situation kommer att beaktas vid avvägningen mellan personliga rättigheter och rätten till information, utöver de klassiska kriterierna för att hantera begäranden om borttagande, såsom

- om han eller hon inte är någon offentlig person,
- om den aktuella informationen inte har något samband med personens yrkesliv men påverkar dennes privatliv,
- om informationen består av hatpropaganda, förtal, ärekränkning eller liknande yttrandefrihetsbrott mot honom eller henne enligt ett rättsligt avgörande
- om uppgifterna förefaller utgöra verifierade fakta men är sakligt felaktiga, och
- om uppgifterna hänför sig till ett relativt sett mindre allvarligt brott som begicks för länge sedan och är till skada för den registrerade.

¹⁴ Europeiska dataskyddsstyrelsen, Riktlinjer 5/2019 om kriterier för rätten att bli bortglömd av sökmotorer enligt dataskyddsförordningen (del 1) Version 2.0, antagna den 7 juli 2020, punkt 27, 30–33 och 52–54.

¹⁵ 9 Artikel 29-gruppens riktlinjer om genomförandet av EU-domstolens dom i målet Google Spain och Google, C-131/12, WP 225, 26 november 2014.

Det krävs emellertid inte någon bedömning av dessa kriterier om det saknas bevis för avgörande berättigade skäl för att avslå begäran.

Såsom EU-domstolen förklarar i sin dom i målet G.C. m.fl., C-136/17, är artikel 17.3 a i dataskyddsförordningen "ett uttryck för att rätten till skydd av personuppgifter inte är någon absolut rättighet, utan [...] måste förstås utifrån sin funktion i samhället och vägas mot andra grundläggande rättigheter i enlighet med proportionalitetsprincipen". Det "ställs därför uttryckligen krav på en avvägning mellan, å ena sidan, de grundläggande rättigheterna till respekt för privatlivet och skyddet för personuppgifter, vilka stadfästs i artiklarna 7 och 8 i stadgan, och, å andra sidan, den grundläggande rätten till informationsfrihet som garanteras i artikel 11 i [EU:s rättighetsstadga]".

EU-domstolen slår vidare fast att "när en sökmotorleverantör mottar en begäran om borttagande som avser en länk till en webbsida där [känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelse] förekommer [...] ska denne – på grundval av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet och med beaktande av ingreppets allvar i den registrerades grundläggande rätt till respekt för privatlivet och till skydd för personuppgifter, som slås fast i artiklarna 7 och 8 i [EU:s rättighetsstadga] – pröva om det, med hänsyn till de viktiga [skälen] av allmänintresse [...] är strikt nödvändigt att inkludera länken till webbsidan i fråga bland de sökresultat som redovisas efter en sökning på den registrerades namn för att skydda informationsfriheten för de internetanvändare som eventuellt är intresserade av att få tillgång till den webbsidan genom en sådan sökning, en frihet som slås fast i artikel 11 i stadgan".

Sammanfattningsvis får sökmotorleverantörer, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, avslå en begäran om borttagande om de kan visa att det är strikt nödvändigt att inkludera sökträffen bland sökresultaten för att skydda internetanvändarnas informationsfrihet.

Svensk praxis

Förvaltningsrätten i Stockholm har i dom den 23 november 2020 i mål nr 7565-20 uttalat följande vid tillämpning av dataskyddsförordningen (s. 18):

Det är uppenbart att den sökmotor Google tillhandahåller har stor betydelse för spridningen av och tillgången till information som läggs upp på internet. Rätten att få sökträffar raderade påverkar emellertid bara sökningar som görs på en enskild persons namn. De aktuella sidorna finns fortfarande kvar och är tillgängliga vid sökningar på andra begrepp. Ett borttagande kan därför antas få en begränsad inverkan på internetanvändares tillgång till information. Vad avser den webbansvariges intresse så har denne inte någon laglig rätt att få sitt innehåll indexerat och visat i Googles sökmotor, eller visat i en viss ordning (jfr Artikel 29-gruppens riktlinjer, WP 225, s. 10, punkt 23). Den omständigheten att en sökträff inte visas vid en sökning på ett specifikt namn kan inte anses utgöra någon allvarlig inskränkning av den webbansvariges yttrandefrihet, om det över huvud taget ska anses utgöra en sådan inskränkning, eftersom inga uppgifter tas bort från den ursprungliga källan.

Förvaltningsrätten i Stockholm har i lagakraftvunnen dom den 2 maj 2018 i mål nr 16590-17 avslagit en sökmotorleverantörs överklagande av IMY:s beslut av den 2 maj 2017 i dnr 1013-2015 att med stöd av personuppgiftslagen (PUL) och dataskyddsdirektivet förelägga leverantören att vidta åtgärder så att en sökträff som

ledde till en artikel i ett nyhetsmedium som åtnjuter grundlagsskydd inte skulle visas vid sökningar på den berörda personens namn. Leverantören hade bland annat gjort gällande att föreläggandet stred mot undantaget för spridning av uppgifter för journalistiska ändamål samt mot censurförbudet i YGL.

Inledningsvis konstaterade förvaltningsrätten som utgångspunkt för bedömningen, bland annat att lagstiftaren bedömt att dataskyddsdirektivet gick att förena med Sveriges grundlagsbestämmelser om tryck- och yttrandefrihet¹⁶ samtidigt som det hade lyfts fram en viss tveksamhet kring den bedömningen (s. 3 f.).¹⁷ Efter att ha funnit att PUL var tillämplig på sökmotorns verksamhet (s. 4–6) bedömde förvaltningsrätten att visningen av sökträffen utgjorde en kränkning av den berörda personens personliga integritet enligt 5 a § PUL (s. 11–13).

Därefter prövade förvaltningsrätten om föreläggandet var förenligt med undantaget för spridning av uppgifter för journalistiska ändamål enligt 7 § andra stycket PUL (som motsvarade artikel 9 i dataskyddsdirektivet) och fann, med beaktande av EU-domstolens uttalande i domen Google Spain och Google, punkt 85, att undantaget inte var tillämpligt för sökmotorleverantörens behandling (s. 14).

Slutligen tog förvaltningsrätten ställning till frågan om IMY:s föreläggande var förenligt med förbudet mot censur (s. 14–18). Därvid konstaterades att grundlagsskyddet enligt YGL gäller för vissa aktörer och skyddar bland annat nättidningars publikationer, såsom den som sökträffen länkade till samt att det s.k. censurförbudet i YGL och TF är en av hörnstenarna i skyddet för medborgarnas tryck- och yttrandefrihet. Vidare konstaterades att gällande tryckta skrifter har det i förarbetena uttalats att en förutsättning för att censurförbudet ska bli tillämpligt är att den åtgärd som vidtas menligt påverkar skriftens tryckning, utgivning eller spridning. Som exempel på ett sådant hinder beträffande en skrifts spridning nämns en myndighets eller ett annat allmänt organs vägran att transportera skriften på allmänna samfärdsmedel.¹⁸

Förvaltningsrätten erinrade vidare om att det av 7 § första stycket PUL framgick att bestämmelserna i den lagen inte skulle tillämpas i den utsträckning det stred mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i TF eller YGL och att den bestämmelsen hade införts med stöd av det handlingsutrymme som ges i artikel 9 i dataskyddsdirektivet.¹⁹ Förvaltningsrätten förde därvid fram att Lagrådet menade att undantaget inte borde tas in i lagen.²⁰ Lagrådet anförde att det, med en försiktig formulering, får anses tveksamt om EU-domstolen skulle acceptera att de bestämmelser i dataskyddsdirektivet som införlivas med svensk rätt genom PUL får vika för de svenska grundlagsreglerna i vidare mån än som medges enligt ordalagen av artikel 9. YGL:s tillämpningsområde är inte, såsom artikel 9, begränsat till endast områden som avser journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande.²¹ Det absoluta förbudet mot censur skulle således kunna gå utöver vad som medges enligt ordalydelsen av artikel 9 i dataskyddsdirektivet.

Förvaltningsrätten konstaterade att EU-rätten är överordnad det nationella rättssystemet i EU:s medlemsstater i de frågor som EU erhållit kompetens. Detta gäller i princip även i förhållande till nationella grundlagsbestämmelser enligt EU-domstolens

¹⁶ Se prop. 1997/98:44 s. 49 ff. och prop. 2001/02:74 s. 53 ff.

¹⁷ SOU 2012:55 s. 241 ff.

¹⁸ SOU 1947:60 s. 47 f., 112 ff. och 210 f.

¹⁹ Prop. 1997/98:44 s. 49 f.

²⁰ Prop. 1997/98:44, bilaga 7 s. 234 f.

²¹ Prop. 1997/98:44 s. 50.

praxis.²² Lagstiftaren har även uttalat att domstolar och myndigheter är skyldiga att tillämpa en rättsakt som utfärdats på ett område där till exempel EU genom överlåtelsen i regeringsformen fått kompetens att lagstifta och detta även om rättsakten skulle begränsa till exempel en viktig princip i TF.²³ EU-domstolen har därtill uttalat att medlemsstaternas domstolar är skyldiga att tolka nationell rätt mot bakgrund av EU-rätten, så kallad direktivkonform tolkning.²⁴

Förvaltningsrätten konstaterade att den, med beaktande av det ovan nämnda, hade att göra en bedömning av om IMY:s (då Datainspektionen) föreläggande påverkade spridningen av artikeln på ett sätt som stod i strid med censurförbudet och anförde i denna del följande.

Söktjänster använder sökmotorer som automatiskt söker av informationen på webbsidor. Informationen indexeras och sparas tillfälligt på servrar varefter den tillhandahålls i form av sökordslister när internetanvändare söker på informationen. Som tidigare framgått omfattas inte den behandling av personuppgifter som utförs av en sökmotorleverantör av undantaget för behandling av personuppgifter som sker uteslutande för journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande i artikel 9 i dataskyddsdirektivet. Det finns inget i förarbetsuttalandena som närmare beskriver på vilket sätt söktjänster, med de bakomliggande sökmotorerna, kan kopplas till spridningen av information skyddad av YGL och hur dessa ska relateras till censurförbudet. Såsom förarbetsuttalandena är utformade tar emellertid censurförbudet framförallt sikte på aktörens rätt att sprida innehållet till allmänheten.

Vad gäller söktjänster är det inte den aktör som vill offentliggöra eller sprida information på internet som *aktivt sprider* informationen till tjänsternas sökmotorer. Det är istället sökmotorerna som automatiskt söker upp och hämtar den information som aktören gjort tillgänglig. Det är samtidigt klart att utvecklingen av internet medfört att söktjänster idag gör det möjligt att sprida information som allmänheten enkelt kan ta del av. Även om utgivare av tidningar och andra aktörer som offentliggör eller sprider information på internet inte styr över sökmotorernas inhämtning av informationen kan de räkna med att söktjänsterna gör så att informationen hittas av läsarna. Enligt förvaltningsrättens mening har utvecklingen av internet gjort att söktjänsterna idag är så väsentliga för aktörernas arbete med att offentliggöra och sprida information till allmänheten att ett föreläggande för att förhindra visningen av sökträffar från en sökmotor kan vara menligt för spridningen av informationen på ett sätt som gör att förelägandet inte är förenligt med censurförbudet i 1 kap. 3 § första stycket YGL. Som sökmotorn anfört är yttrandefriheten en av de viktigaste medborgerliga fri- och rättigheterna. Det allmänna bör därför iakttä största möjliga restriktivitet när det gäller att begränsa den friheten.²⁵

Censurförbudet har ett vidare tillämpningsområde än ordalydelsen av undantaget i artikel 9 dataskyddsdirektivet. Vid en direktivkonform tolkning kan dock inte varje begränsning av en sökmotors rätt att visa sökträffar till en tidnings publikation anses vara oförenlig med censurförbudet. EU-domstolen har i Google Spain-målet

²² Se EU-domstolens dom Costa mot E.N.E.L., C-6/64, EU:C:1964:66 och dom Internationale Handelsgesellschaft mbH mot Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, C-11/70, EU:C:1970:114.

²³ Prop. 2001/02:72 s. 35.

²⁴ Se till exempel EU-domstolens avgöranden dom Von Colson och Kamann mot Land Nordrhein-Westfalen, C-14/83, EU:C:1984:153, dom Henkel, C-218/01, EU:C:2004:88 och dom Tögel mot Niederösterreichische Gebietskrankenkasse, C-76/97, EU:C:1998:432.

²⁵ Jfr prop. 1975/76:209 s. 108.

vägt integritetsskyddsintresset och yttrandefrihetsintresset mot varandra och då klarlagt att integritetsskyddsintresset i princip inte bara väger tyngre än sökmotorleverantörens ekonomiska intressen, utan också tyngre än den breda allmänhetens intresse av att få tillgång till denna information vid en sökning på den berörda personens namn. Domstolen har dock uttalat att integritetsskyddet får vika om det föreligger särskilda skäl, vilket innebär att sökträffen i det fallet ska visas. Även om ett förbud påverkar spridningen av information som är skyddad av YGL kan således ett förbud att visa sökträffar på en enskild persons namn, enligt förvaltningsrättens mening, inte alltid anses vara oförenligt med censurförbudet.

Förvaltningsrätten konstaterar att det aktuella föreläggandet inte påverkar artikelns ursprungliga form eller offentliggörandet på internet. Det går fortfarande att se sökträffar på artikeln genom sökningar med sökmotorn på andra sökord än den berörda personens namn. Vid dessa förhållanden menar förvaltningsrätten att föreläggandet har ringa påverkan på informationens spridning. Med hänsyn till den tid som förflutit sedan publiceringen av artikeln måste också aktörens ursprungliga syfte med publiceringen i huvudsak vara uppnått.

Som tidigare framgått har förvaltningsrätten funnit att den aktuella sökträffen innebär en kränkning av den berörda personens personliga integritet enligt 5 a § andra stycket personuppgiftslagen och att den breda allmänhetens intresse av att få tillgång till de aktuella uppgifterna inte är så starkt att det föreligger särskilda skäl för att låta det intresset gå före den berörda personens rätt till skydd av sina personuppgifter. Vid ovan nämnda förhållanden finner förvaltningsrätten att IMY:s föreläggande inte kan anses vara oförenligt med censurförbudet i 1 kap. 3 § första stycket YGL.

Justitiekanslern (JK) har i ett beslut den 3 januari 2007 i dnr 3653-05-21, som avsåg ett klagomål om att ett tillsynsbeslut av IMY (dnr 1812-2004) inte var förenligt med det så kallade censurförbudet, anfört bland annat följande.

Vad lagstiftaren haft i tankarna med censurförbudet i TF och YGL är uppenbarligen åtgärder av det allmänna som hindrar eller på annat sätt begränsar utgivningen eller spridningen av t.ex. en bok, en teknisk upptagning eller en radioutsändning – inbegripet information ur en databas – till allmänheten. Av förarbetena till TF framgår att man i första hand har avsett sådana åtgärder som strypande av pappersleveranser, stängande av tryckerier och hindrande eller försvårande av distribution och försäljning. Denna exemplifiering bör ses mot bakgrund av de medieformer som var aktuella vid TF:s tillkomst. Det står klart att en för spridningen hindrande åtgärd för att vara otillåten inte nödvändigtvis måste vidtas direkt mot den spridningsberättigade utan kan rikta sig mot t.ex. senare led i distributionskedjan.

Svenska förarbeten

I förarbetena till dataskyddslagen anges bland annat följande.²⁶

Enligt artikel 9 i dataskyddsdirektivet ska medlemsstaterna, med avseende på behandling av personuppgifter som sker uteslutande för journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande, besluta om undantag och avvikelser från delar av direktivet endast om de är nödvändiga för att förena rätten till privatlivet med reglerna om yttrandefriheten. Vid genomförandet av dataskyddsdirektivet

²⁶ Prop. 2017/18:105 s. 40 ff.

gjorde regeringen bedömningen att TF och YGL inte behövde ändras.²⁷ I 7 § första stycket PUL infördes en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelserna i lagen inte ska tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i TF och YGL. Det innebär bl.a. att de grundlagsskyddade rättigheterna att framställa och sprida yttranden samt meddelar- och anskaffarfriheten undantas från personuppgiftslagens tillämpningsområde.

I dataskyddsförordningen regleras förhållandet till yttrande- och informationsfriheten i artikel 85.1. Enligt regeringens bedömning ger regleringen i artikel 85 i dataskyddsförordningen ett något större utrymme för undantag än direktivet, bl.a. genom att det inte längre krävs att behandling ska ske uteslutande för journalistiska ändamål för att undantag ska kunna göras. Därutöver anger skäl 153 att begreppet yttrandefrihet måste ges en bred tolkning för att beakta vikten av rätten till yttrandefrihet i varje demokratiskt samhälle. Regeringen bedömer mot denna bakgrund, till skillnad från Datainspektionen och Kommerskollegium, att den unionsrättsliga dataskyddsregleringen även fortsättningsvis ger utrymme för bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i TF och YGL.

Frågan är då om det finns behov av en bestämmelse i dataskyddslagen som tydliggör förhållandet mellan dataskyddsförordningen och bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i TF och YGL. Som utredningen och flera remissinstanser konstaterar är det angeläget att dataskyddsförordningens och dataskyddslagens bestämmelser inte ger upphov till osäkerhet kring möjligheterna till personuppgiftsbehandling på det grundlagsskyddade området. En sådan osäkerhet skulle kunna påverka vitala delar av opinionsskapande verksamhet som är av grundläggande betydelse för demokratin och som skyddas genom bl.a. censurförbudet och meddelarfriheten. Som utredningen konstaterar innebär det förhållandet att den unionsrättsliga dataskyddsregleringen är en direkt tillämplig förordning, som dessutom kan leda till kännbara sanktionsavgifter, ett än större behov av ett förtydligande av förhållandet till tryck- och yttrandefrihetsregleringen. Regeringen instämmer därför i utredningens bedömning att det bör införas en bestämmelse som tydliggör att dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte ska tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot grundlagsregleringen om tryck- och yttrandefrihet.

[...]

Regeringen föreslår alltså att det införs en bestämmelse i dataskyddslagen med innebörden att dataskyddsförordningen och dataskyddslagen inte ska tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot TF eller YGL.

Litteratur

I den svenska litteraturen anför Öman att artikel 85.1 i dataskyddsförordningen handlar om nationell lagstiftning för att generellt förena rätten till integritet enligt dataskyddsförordningen med yttrande- och informationsfriheten, medan artikel 85.2 handlar mer specifikt om de nationella undantag och avvikelser från dataskyddsförordningen som ska fastställas för behandling av personuppgifter som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande. Vidare anför Öman att artikel 85.1 innebär att det är genom nationell lag som rätten till integritet i enlighet med dataskyddsförordningen ska förenas med yttrande- och informationsfriheten och att det inte är tillräckligt att överlåta åt nationella

²⁷ Prop. 1997/98:44 s. 50.

myndigheter och domstolar att tolkningsvis göra denna avvägning.²⁸ Enligt Öman har Sverige gjort detta genom att i 1 kap. 7 § första stycket dataskyddslagen föreskriva att dataskyddsförordningen (och dataskyddslagen) inte tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot TF eller YGL, dvs. gett den grundlagsskyddade yttrande- och informationsfriheten ett absolut företräde.²⁹

Holtz har avseende innebörden av artikel 85 och sambandet mellan punkterna anfört att artikeln innehåller ett konkret lagstiftningsuppdrag och att tolkningsproblem kan uppstå angående förhållandet mellan artikel 85.1 och artikel 85.2.³⁰ Enligt Holtz framgår det inte riktigt av ordalydelsen av artikel 85.1 om bestämmelsen ska tolkas som en självständig och allmän öppningsklausul avseende yttrandefriheten (såsom gjort i 1 kap. 7 § första stycket i dataskyddslagen) eller om enbart den mer konkreta bestämmelsen i artikel 85.2 ger medlemsstaterna ett handlingsutrymme (vilket förordas i den tyska litteraturen)³¹. Den sistnämnda tolkningen skulle enligt Holtz innebära att nationella undantag eller avvikelser från förordningen uteslutande är tillåtna för behandlingar som sker i de nämnda privilegierade syftena, men inte behandlingar i andra syften, även om de täcks av yttrandefriheten (på grund av ordet "inbegripet" i artikel 85.1). Vid en sådan tolkning skulle enligt Holtz ett generellt undantag för behandlingar som täcks av yttrandefriheten och som är oberoende av de privilegierade syftena strida mot dataskyddsförordningen. Då en behandling av personuppgifter traditionellt sker i relativt stor omfattning inom det grundlagsskyddade medieområdet menar Holtz att det inte är givet att EU-lagstiftaren faktiskt avsåg att undanta detta område helt från dataskyddsförordningen genom ett generellt privilegium. Holtz konstaterar därvid att en sådan tolkning vinner stöd i den tyska litteraturen³² och lyfter fram att även IMY uttryckt kritik mot en tolkning som innebär ett generellt undantag för yttrandefriheten.³³

Ett ytterligare argument mot en tolkning som innebär att artikel 85.1 utgör ett allmänt undantag för behandlingar som skyddas av yttrandefriheten kan enligt Holtz utläsas av artikel 85.3, som endast kräver en anmälan till kommissionen för nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med artikel 85.2, men inte i enlighet med artikel 85.1. Från ett svenskt perspektiv skulle en sådan tolkning enligt Holtz betyda att personuppgiftsbehandlingar som utnyttjar grundlagsskydd ändå omfattas av dataskyddsförordningen, såvitt dessa inte sker för journalistiska ändamål i enlighet med artikel 85.2. Enligt Holtz skulle den slutsatsen innebära ett förändrat rättsläge för databaser med ett frivilligt utgivningsbevis, men utan journalistiska ändamål.

4 Bedömning

Ett föreläggande om borttagande strider inte mot det s.k. hinderförbudet i YGL

Den registrerade har enligt artikel 17 i dataskyddsförordningen en rätt till radering ("rätten att bli bortglömd") och enligt artikel 21 en rätt att göra invändningar. Dessa rättigheter kan användas för att begära att en sökmotorleverantör inte ska visa vissa sökträffar som länkar till information avseende den registrerade vid sökningar som har anknytning till dennes namn (begäran om borttagande). En registrerad som får avslag på en sådan begäran har enligt artikel 77.1 rätt att lämna in ett klagomål till IMY. Om

²⁸ Med hänvisning till EU-domstolens dom Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596, punkt 87–89 (om att dataskyddsdirektivet förutsatte en sådan ordning).

²⁹ Öman, S. Dataskyddsförordningen (GDPR) m.m. JUNO uppl. 2, kommentaren till artikel 85, under rubriken "Första punkten...".

³⁰ Hajo Michael Holtz, SvJT 2018 s. 240–264, Den nya allmänna dataskyddsförordningen – några anmärkningar", s. 247 f.

³¹ Pötters i Gola (red.), Datenschutz-Grundverordnung — Kommentar (2017), artikel 85, punkt 5.

³² Pötters i Gola (red.), Datenschutz-Grundverordnung — Kommentar (2017), artikel 85, punkt 4 f.

³³ IMY:s remissyttrande över SOU 2017:39, 2017-09-04, dnr 1210-2017, s. 4.

IMY bedömer att sökmotorleverantören har en skyldighet enligt dataskydds-förordningen att ta bort sökträffarna, har IMY befogenhet enligt artikel 58.2 att rikta ett föreläggande mot leverantören (föreläggande om borttagande).

I de fall sökträffarna avser länkar till grundlagsskyddade medier uppkommer dock frågan om ett sådant föreläggande skulle strida mot förbudet i 1 kap. 11 § YGL att hindra spridning av en grundlagsskyddad publicering (det s.k. hinderförbudet³⁴). Enligt 1 kap. 7 § första stycket dataskyddslagen ska dataskydds-förordningen inte tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen. Detta undantag har meddelats med stöd av artikel 85 i dataskydds-förordningen.

Det kan inledningsvis konstateras att EU-domstolen slagit fast att den tidigare motsvarigheten till artikel 85 i dataskydds-förordningen, dvs. artikel 9 i dataskyddsdirektivet, inte omfattade den behandling som utförs av sökmotorleverantörer.³⁵ Även om artikel 85 i dataskydds-förordningen har en delvis annan utformning än artikel 9 i dataskyddsdirektivet finns det enligt IMY inte grund för slutsatsen att tillämpningsområdet för undantagsregleringen utvidgats så att den nu omfattar sökmotorers personuppgiftsbehandling.

Det kan vidare konstateras att EU-domstolens praxis innebär att den registrerades rätt till radering och att göra invändningar gäller även om den bakomliggande publiceringen är laglig och om den har ett journalistiskt ändamål, t.ex. avser artiklar i dagstidningar.³⁶ Domstolens praxis innebär vidare att den bedömning som ska göras vid en begäran om borttagande innebär en avvägning mellan, å ena sidan, den registrerades rätt till skydd för privatlivet och för sina personuppgifter och, å andra sidan, allmänhetens rätt till informationsfrihet.³⁷

EU-domstolen har uttalat att integritetsskyddsintresset i normalfallet väger tyngre, men att integritetsskyddet får ge vika om det av särskilda skäl är motiverat av den breda allmänhetens övervägande intresse av att få tillgång till informationen genom att den upptas i förteckningen över sökresultat.³⁸

EU-domstolen har vidare framhållit att sökmotorleverantörernas prövning av en registrerads begäran om borttagande står under de behöriga nationella myndigheternas tillsyn.³⁹ Att efterlevnaden av dataskyddsreglerna står under kontroll av en oberoende tillsynsmyndighet är också en del av den grundläggande rätten till skydd för personuppgifter (artikel 8.3 i EU:s rättighetsstadga). Som framgår ovan har således den registrerade en rätt att lämna in ett klagomål till tillsynsmyndigheten om sökmotorleverantören inte tillgodoser en begäran om borttagande.

Tillsynsmyndigheten kan då använda de korrigerande befogenheter som anges i artikel 83.3, t.ex. förelägganden mot sökmotorleverantören, om det har skett en överträdelse av förordningen.

³⁴ Se Axberger, Yttrandefrihetsgrundlagarna, (2019, version 4, JUNO), under rubriken 14.1.3 Förbud mot publiceringshinder.

³⁵ EU-domstolens dom Google Spain och Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 85.

³⁶ EU-domstolens dom Google Spain och Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 85 och 88 och dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 26 och 52.

³⁷ Se artiklarna 7, 8 och 11 i EU:s rättighetsstadga, artikel 17.3 i dataskydds-förordningen samt EU-domstolens dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 66–68.

³⁸ EU-domstolens dom Google Spain och Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 97–99 och dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 66–68.

³⁹ EU-domstolens dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 47 och 48.

Det kan mot denna bakgrund konstateras att det inte skulle vara förenligt med EU-rätten att, med stöd av artikel 85 i dataskyddsförordningen, göra undantag från de rättigheter som dataskyddsförordningen ger de registrerade i förhållande till en sökmotorleverantör. Det skulle inte heller vara förenligt med EU-rätten att begränsa tillsynsmyndighetens befogenhet att ingripa mot en sökmotorleverantör som inte tillgodoser de registrerades rättigheter enligt förordningen.

När det gäller omfattningen av förbudet mot att hindra spridningen av grundlagsskyddade publiceringar i 1 kap. 11 § YGL kan det hävdas att avsikten med förbudet i första hand är att tillgodose utgivarens rätt att sprida sin publicering till allmänheten.⁴⁰ Det finns därför skäl att understryka att ett föreläggande om borttagande av en sökträff som avser en grundlagsskyddad publicering inte på något sätt påverkar den bakomliggande publiceringens form, innehåll eller offentliggörande på internet.

Samtidigt är förbudet i 1 kap. 11 § YGL enligt sin ordalydelse inte begränsat till åtgärder som vidtas direkt mot den som gjort publiceringen.⁴¹ Ett borttagande av en sökträff vid sökning på den berörda personens namn innebär visserligen, med hänsyn till den betydelse sökmotorer har för spridningen av information på internet, en viss begränsning av spridningen av den publicering som sökträffen hänvisar till. Det bör dock framhållas att det efter ett sådant borttagande fortfarande går att se sökträffar avseende publiceringen genom sökningar på andra sökord än de som har anknytning till den berörda personens namn. Borttagandet påverkar inte heller sökfunktioner på publiceringens egen webbplats.⁴² Ett föreläggande om borttagande med avseende på en viss persons namn får därmed, särskilt med beaktande av att den ursprungliga publiceringen i sig inte påverkas, anses ha en begränsad påverkan på informationens spridning.⁴³

När det gäller äldre publiceringar bör även, med hänsyn till den tid som då kan ha förflutit, beaktas att det ursprungliga syftet med publiceringen i huvudsak får anses vara uppnått.⁴⁴ Det bör vidare beaktas att ett föreläggande om att vidta åtgärder för att tillgodose en begäran om borttagande inte kan beslutas om den breda allmänhetens intresse av att få tillgång till de aktuella uppgifterna i enlighet med artikel 11 i EU:s rättighetsstadga väger tyngre än den berörda personens rättigheter enligt artiklarna 7 och 8 i stadgan.

Mot denna bakgrund kan det, vid en EU-konform tolkning, inte anses oförenligt med förbudet mot att hindra spridning av grundlagsskyddade publiceringar i 1 kap. 11 § YGL att med stöd av artikel 58.2 i dataskyddsförordningen förelägga en sökmotorleverantör att ta bort sökträffar med länkar till grundlagsskyddade medier.

Faktorer av betydelse vid intresseavvägningen

Allmänt om intresseavvägningen

När en registrerad begär borttagande av en sökträff med en länk till ett nyhetsmedium ska det, som framgår ovan, göras en intresseavvägning mellan den registrerades rätt till skydd för sitt privatliv och för sina personuppgifter enligt artiklarna 7 och 8 i EU:s rättighetsstadga och allmänhetens rätt till informationsfrihet enligt artikel 11 i stadgan. EU-domstolen har uttalat att den registrerades rättigheter i allmänhet väger tyngre än

⁴⁰ Jfr Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 2 maj 2018 i mål nr 16590-17 s. 16–17.

⁴¹ Jfr JK:s beslut 2007-01-03 i dnr 3653-05-21.

⁴² Jfr Artikel 29-gruppens riktlinjer om genomförandet av EU-domstolens dom i målet Google Spain och Google, C-131/12, WP 225, 26 november 2014, s. 8, punkt 18.

⁴³ Jfr Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 2 maj 2018 i mål nr 16590-17, s. 17.

⁴⁴ Jfr Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 2 maj 2018 i mål nr 16590-17, s. 18.

internetanvändarnas intresse.⁴⁵ Integritetsskyddet får dock ge vika om det av särskilda skäl är motiverat av allmänhetens intresse av att få tillgång till informationen genom att den upptas i förteckningen över sökresultat. Sådana särskilda skäl kan finnas t.ex. på grund av att den berörda personen har en roll i det offentliga livet eller är en offentlig person (se vidare nedan angående innebörden av dessa begrepp). Även typen av information kan ha betydelse vid denna bedömning. Således har EU-domstolen i domen i GC m.fl. slagit fast att det krävs att sökmotorleverantören kan visa att det är strikt nödvändigt att sökträffarna visas om de uppgifter som behandlas på den länkade webbsidan omfattas av artikel 9 eller 10 i dataskyddsförordningen.

EDPB och Artikel 29-gruppen har tagit fram vägledning om hur bedömningen ska göras (se ovan under rubriken EDPB). Syftet med denna del av det rättsliga ställningstagandet är att ge kompletterande vägledning kring vissa av de faktorer som ska beaktas vid bedömningen av om en sökträff ska tas bort.

Vid intresseavvägningen har det betydelse om den bakomliggande publiceringen har journalistiska ändamål

En begäran om borttagande kan gälla en sökträff som leder till en publicering som omfattas av undantagen från dataskyddsförordningen i 1 kap. 7 § dataskyddslagen. Dessa undantag har införts med stöd av artikel 85 i dataskyddsförordningen och avser dels behandling av personuppgifter som skyddas av TF och YGL (första stycket), dels behandling som sker för journalistiska ändamål eller för akademiskt, konstnärligt eller litterärt skapande (andra stycket). Som konstateras ovan är inte dessa undantag tillämpliga för den behandling av personuppgifter som en sökmotorleverantör utför.

Artikel 29-gruppen har dock uttalat att det vid bedömningen av om en sökträff ska tas bort kan vara relevant att överväga om informationen på den bakomliggande webbsidan publicerats för journalistiska ändamål samt att det faktum att informationen publicerats av en journalist vars yrke är att informera allmänheten är en faktor att beakta i avvägningen.⁴⁶ Enligt IMY:s mening talar EU-domstolens senare praxis för att det i detta sammanhang i princip inte bör göras någon skillnad mellan yrkesmässig journalistisk verksamhet och annan journalistisk verksamhet.⁴⁷ Av EU-domstolens praxis framgår att "journalistisk verksamhet" har en bred innebörd. Med begreppet avses sådan verksamhet som syftar till att sprida information, åsikter eller idéer till allmänheten, oberoende av genom vilket medium detta sker.

Att sökträffar leder till artiklar i nyhetsmedium som både har utsett ansvarig utgivare och omfattas av det medieetiska systemet kan beaktas vid intresseavvägningen

Det faktum att en publicering gjorts i ett medium som omfattas både av yttrandefrihetsgrundlagarnas system med ansvarig utgivare och av det medieetiska systemet (Allmänhetens Medieombudsman och Mediernas Etiknämnd)⁴⁸ kan beaktas redan på den grunden att det är fråga om journalistisk verksamhet (se föregående avsnitt). Det förhållandet att mediet omfattas av båda dessa system är dock något som i sig ytterligare talar emot ett borttagande. De medieetiska publicitetsreglerna syftar bland annat till att säkerställa en korrekt och allsidig nyhetsförmedling och att undvika publicitets-skador när inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning. Publicitetsreglerna kräver vidare en kontroll av sakuppgifter, att mediet är generöst med bemötanden, att båda sidor ska höras samt en varsamhet med bildpublicering.

⁴⁵ EU-domstolens dom av den 13 maj 2014, Google Spain och Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 81, och dom GC m.fl., C-136/17, EU:C:2019:773, punkt 66.

⁴⁶ Artikel 29-gruppens riktlinjer om genomförandet av EU-domstolens dom i målet Google Spain och Google, C-131/12, WP 225, 26 november 2014, s. 19.

⁴⁷ Se EU-domstolens dom Buivids, C-345/19, EU:C:2019:122, punkt 52–55.

⁴⁸ Se <https://medieombudsmannen.se/om-oss/>.

De mekanismer för ansvarsutkrävande och självsanering som det medieetiska systemet medför bidrar till att de etiska reglerna får genomslag vid publiceringstillfället och även under en viss tid därefter.⁴⁹ Det måste samtidigt beaktas att en anmälan av en publicering till det medieetiska systemet inte granskas om publiceringen skedde längre tillbaka i tiden än tre månader.⁵⁰ Om en publicering är äldre än tre månader är skyddseffekten därmed i praktiken mindre.

IMY anser mot denna bakgrund att om en sökträff som leder till en publicering som omfattas av både yttrandefrihetsgrundlagarnas system med ansvarig utgivare och det medieetiska systemet bör det som utgångspunkt tillmätas självständig betydelse vid intresseavvägningen som en faktor som talar emot ett borttagande. Det bör dock understrykas att det vid intresseavvägningen ska göras en helhetsbedömning utifrån samtliga relevanta omständigheter i aktuella fallet.

Vad avses med en "en roll i det offentliga livet"?

Bedömningen av om någon ska anses ha "en roll i det offentliga livet" bör ta avstamp i den vägledning som Artikel 29-gruppen tagit fram. Av vägledningen framgår att bl.a. politiker, seniora offentliga tjänstemän, affärsmän och utövare av reglerade yrken (t.ex. advokater och läkare) normalt omfattas av begreppet. Detta innebär att exempelvis ministrar och riksdagsledamöter omfattas av begreppet.

När en roll i det offentliga livet upphör och inte ersätts av en annan liknande roll uppstår frågan om och i så fall hur den tidigare rollen ska beaktas vid intresseavvägningen. Ett exempel på en sådan situation är att en politiker väljer att avsluta sin politiska karriär och går över till ett yrke som inte innebär en roll i det offentliga livet.

Allmänheten kan dock ha ett berättigat intresse av information om en person som har haft en roll i det offentliga livet även efter att rollen frånträts. Att en person exempelvis frånträtt ett visst ämbete som medfört en roll i det offentliga livet innebär nämligen inte att de skäl som motiverar den begränsning av skyddet som den registrerade normalt har omedelbart och automatiskt upphör. Motiveringen av denna begränsning i Europadomstolens praxis är att det finns ett starkt berättigat intresse för allmänheten att kunna ta del av viss information om sådana personer, i synnerhet uppgifter som gäller hur de utövar eller har utövat sina roller. Samma argument kan även gälla efter att en sådan roll har frånträts eller upphört. Det kan exempelvis vara relevant för allmänheten att i efterhand kunna utvärdera och diskutera hur rollen har utövats. Utfallet av bedömningen i det enskilda fallet beror på rollens grad av betydelse och informationens relevans för hur rollen har utövats.

Detta innebär att även personer som valt att inte längre ha en roll i det offentliga livet kan behöva acceptera att den tidigare rollens konsekvenser kan kvarstå under en viss tid. Dessa konsekvenser klingar dock naturligen av med tiden. Hur lång tid beror på hur betydelsefull rollen är i samhället och uppgifternas relevans i förhållande till rollen. När någon som frånträtt en roll i det offentliga livet återigen får en sådan roll måste en

⁴⁹ Se t.ex. 7 § i publicitetsreglerna <https://medieombudsmannen.se/publicitetsregler/> och <https://medieombudsmannen.se/den-journalistiska-yrkesetiken/>.

⁵⁰ Se <https://medieombudsmannen.se/vill-du-anmalal/>, under rubriken "Det finns fyra förutsättningar", punkt 4: "Anmälan måste ha inkommit till Medieombudsmannen inom tre månader från dagen för publicering, om inte särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl innebär i allmänhet att man ska ha varit oförmögen att anmäla tidigare, till exempel på grund av allvarig sjukdom eller häktning med restriktioner. Medieombudsmannens verksamhet inleddes 1 januari 2020 och ovanstående gäller publiceringar från detta datum. För publiceringar före 2020 gäller Pressombudsmannens regler, som är snarlika, men inte omfattar SVT, SR, UR och TV4."

ny bedömning av allmänhetens berättigade intresse göras med beaktande av såväl den nya som den tidigare rollen.

Vad avses med en "offentlig person"?

Bedömningen av om någon ska anses vara en "offentlig person" bör ta avstamp i den vägledning som Artikel 29-gruppen tagit fram. Av vägledningen framgår att bedömningen av om någon ska anses vara en "offentlig person" är beroende av om personen har en viss grad av medieexponering. I vägledningen anges att det kan vara någon som har ett offentligt ämbete, använder offentliga resurser eller spelar en roll i det offentliga livet inom politik, ekonomi, konst, den sociala sfären, sport eller något annat område.

Enligt IMY:s bedömning kan exempelvis en chefredaktör eller en så kallad influencer anses vara en offentlig person, förutsatt att den medieexponering som personen har uppnår en viss nivå. Det måste dock göras en individuell bedömning som tar hänsyn till relevanta omständigheter. När det gäller en chefredaktör har således publikationens upplaga och spridning betydelse och för en influencer är antalet följare i sociala medier av relevans.

Detta rättsliga ställningstagande har beslutats av rättschefen David Törngren efter föredragning av juristerna Olle Pettersson och Johanna Rydh. Vid den slutliga handläggningen har även enhetscheferna Catharina Fernquist och Charlotte Waller Dahlberg, tf. enhetschefen Linn Sandmark och den internationella samordnaren och juristen Elisabeth Jilderyd medverkat.

David Törngren, 2022-03-22 (Det här är en elektronisk signatur)